

Prelude op de Vlaamse Ardennen

SINT-LIEVENS-HOUTEM

LENGTE: 16 km

VERTREKPUNT: Op het enorme marktplein van Sint-Lievens-Houtem in Oost-Vlaanderen.

AANDACHTSPUNTEN: Overwegend veldwegen, een paar korte passages door bos waar je goed moet uitkijken om het juiste pad te vinden. Een enkele keer moet je dwars over een akker wandelen.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI: 22/7-8, 30/1-2 en 30/3-4 (1:20.000)

Sint-Lievens-Houtem is een landelijke gemeente in Oost-Vlaanderen. Het dorp had in de middeleeuwen een belangrijke bedevaart en jaarmarkt. Jaarmarkt en bedevaart vinden beide hun oorsprong in de verering van de heilige Livinus, die volgens de legende de marteldood stierf op 12 november 657. Op de Kapellekouter komen we trouwens langs de Sint-Livinskapel. Livinus zou, ondanks zijn onthoofding door heidenen in Sint-Lievens-Esse, nog tot in Sint-Lievens-Houtem zijn gewandeld met zijn hoofd onder de arm. Ter hoogte van de Sint-Livinskapel zou hij zijn wandelstok in de grond hebben gestoken. Er ontstond een bron die nooit meer droog zou staan, een miraculeuze waterput. Het water zou genezende kracht bezitten. In het zog van de jaarlijkse bedevaart naar het graf van Sint-Livinus ontwikkelde zich een bloeiende markthandel. Mensen trokken op bedevaart naar het graf van de heilige en namen paard en rund mee om onderweg te verkopen. De winterjaarmarkt vindt nog steeds plaats op 11 en 12 november op het grote marktplein van Sint-Lievens-Houtem. De markt werd in 2008 erkend als niet tastbaar cultureel erfgoed van Vlaanderen. Een dossier voor verdere erkenning werd ingediend bij UNESCO. Het marktplein van Sint-Lievens-Houtem is met zijn oppervlakte van bijna 2 hectare trouwens de grootste gemeentelijke dorpsplaats van het land.

Verschillende smalle wegels vanuit Sint-Lievens-Houtem brengen ons al snel naar de Baleikouter. Bij het kleine Moeder-Annakapelleken kregen de veroordeelden in de

middeleeuwen een laatste gelegenheid om te bidden, alvorens te worden gehangen aan de galg. De Baleiheuvel is met zijn 80 meter hoogte een prelude op de Vlaamse Ardennen. Op de top staat een watertoren die tijdens de wandeling als een betrouwbare baken dienst doet. De Romeinse heirbaan tussen Tongeren en Kortrijk liep over de Baleiheuvel, men kon van hier immers de wijde omgeving overschouwen. Onze wandeling loopt even over de heirbaan en trekt dan naar Hillegem, Oombergen en Kottem. Hillegem is een deelgemeente van de fusiegemeente Herzele. Gedurende vele eeuwen werd het leven in Hillegem gedomineerd door enkele grote boerderijen die nu alle de status van beschermd monument genieten. Tegenwoordig is Hillegem een dicht bevolkt dorp van pendelaars. Inwoners van Hillegem worden nog steeds 'Hillegemse lekkers' genoemd. Deze bijnaam vindt zijn oorsprong in volksverhalen: een koe die naar boven gehesen werd om het gras van het dak van de kerk te eten en een pastoor die de gelovigen naar de zondagsmis lokte met een touw met stroop erop. We verlaten Hillegem via een mooi begroeide holle weg, die nog steeds de functie van waterafvoer heeft. Holle wegen ontstonden door het herhaaldelijk omwoelen van de weg door hoeven en vee en door uitspoelen door regenwater.

Oombergen is nog altijd niet bekomen van de verdeling onder Zottegem en Sint-Lievens-Houtem bij de fusie in 1977 en van de aanleg van de economisch belangrijke N42 die het dorp isoleerde van de andere Zottegemse deelgemeenten. Alleen in februari, tijdens de Sint-Agathakermis, zakken heel wat mensen af naar Oombergen. De kerk zit die zondag nog eens goed vol voor de viering van Sint-Agatha, beschermheilige tegen brand. Tientallen broden, gebakken door inwoners, worden dan door de pastoor gewijd. Vroeger schonk men de broden aan de armen en later werden de broden verkocht en de opbrengst ging naar de minder bedeelden. Tegenwoordig worden de broden per opbod verkocht en met de opbrengst onderhoudt de pastoor de kerk.

Op de flanken van de Balleiheuvel ligt het sympathieke gehucht Cotthem in een bosrijke omgeving. Eeuwen geleden moet er een zekere Cota hebben gewoond. Cotthem is een verbastering van het Germaanse 'Cota haim', wat zoveel betekent als 'de woonplaats van Cota'. Tegenwoordig is Cotthem niet meer dan een straat met enkele huizen, een groot en een paar tea-rooms. In een van de oude, karaktervolle woningen huist nu De Pikardijn, waar je op zondagen streekgerechten en tientallen streekbieren kan proeven. Alles in het gehucht ademt rust en stilte uit. Op mooie zondagen zaken dagjesmensen die willen genieten naar hier af.

De wandeling komt langs verschillende kapelletjes en kruisen. Kruisen werden hier vroeger gebruikt als oriëntatiepunt tijdens besneeuwde winters. De veldkruisen werden aangedaan tijdens de 'kruisdagen' als de priester de velden ging wijden. In de kouters liggen ook verschillende kleine bossen verspreid. Onze wandeling kronkelt in totaal door vier van deze bossen.

De Romeinen hadden al vroeg begrepen dat de streek een belangrijke leverancier was van een witte natuursteen, de 'Vlaamse arduin', die heel geschikt was als fundering en opgaand metselwerk voor hun villa's, voor het uitwerken van waterputten en als bouw materiaal voor de zuilen en kapitelen van hun tempels. De oorlogen in de 17de en 18de eeuw maakten een einde aan de meeste Vlaamse

steengroeven. Na ontginning werden de putten meestal terug opgevuld. De nu dicht begroeide 'cacheputten' op de grens met Oombergen zijn zulke oude steen- en zandgroeven waar in het verleden Houtemse steen werd gedolven. Op de wandeling herken je nog de uitgravingen. De benaming 'cacheputten' zou afkomstig zijn uit de tijd van de Franse Sansculotten toen opgeëiste jongemannen er zich gingen verbergen om te ontsnappen aan hun legerdienst. De 'Kachputtenstraat' herinnert aan deze tijd.

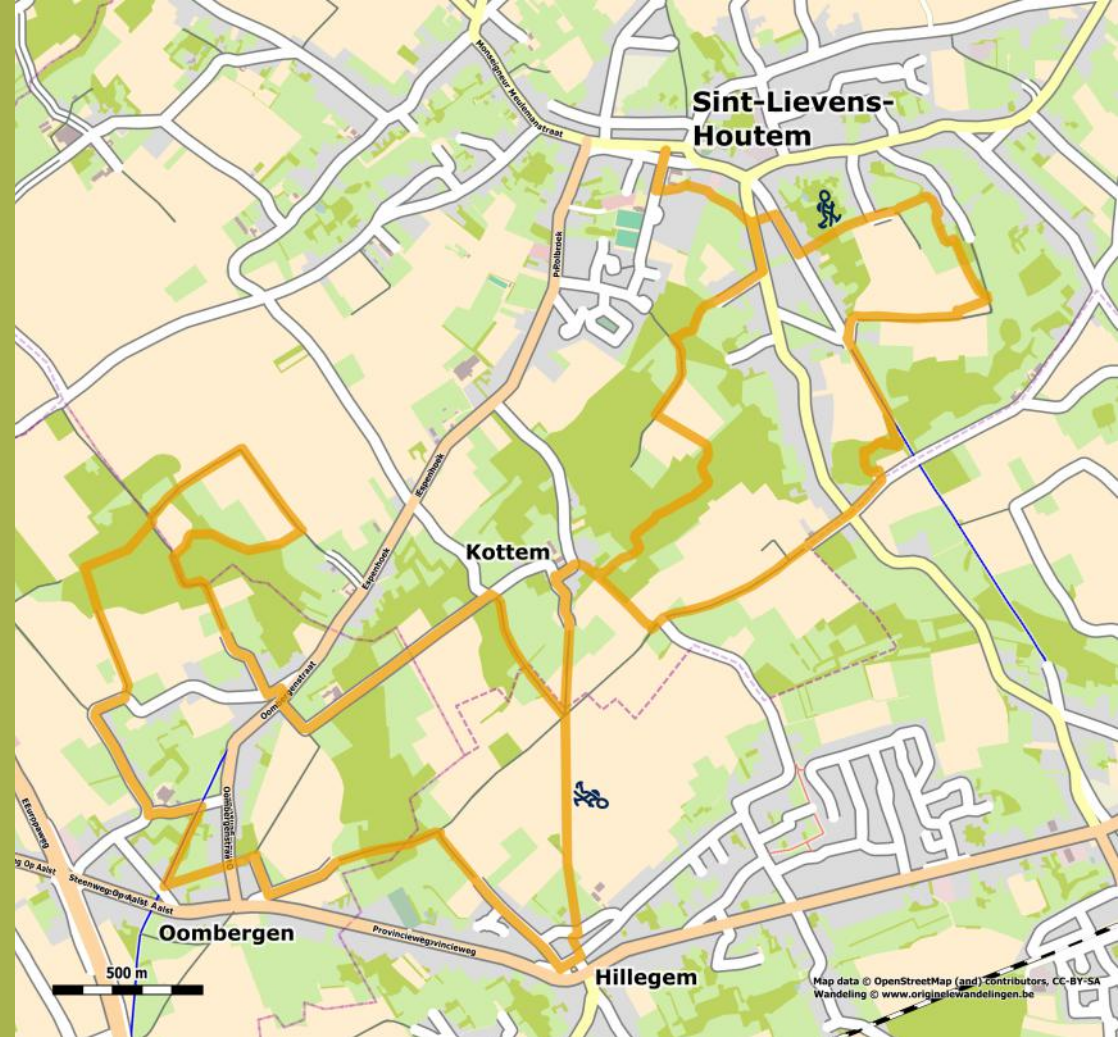
Onderweg op deze wandeling zullen we verschillende keren de Cotthem wandelroute tegenkomen. Van dit mooie provinciale wandelpad van de provincie Oost-Vlaanderen durft men in november 2009 bij de toeristische dienst van Herzele de brochure niet meer verkopen. De bewegwijzering wordt namelijk telkens weer door vandalen op het terrein verwijderd en brave wandelende families lopen verloren in de velden. Er wordt gefluisterd dat de boeren er voor iets tussen zitten. Verschillende paden lopen hier inderdaad dwars over akkers. De gemeente denkt erover om het wandelpad te sluiten. Uiteraard is het wegnemen van paaltjes een goede reden voor ons om hier te gaan wandelen.

De vele wegels door de landelijke omgeving die we onderweg tegenkomen herinneren aan de tijd waarin men zijn lief niet verder dan 'een uur gaans' ging zoeken. Ook vandaag schijnt het nog de moeite om goed rond te kijken op de talrijke veldwegen en paden door de weidse kouters en de verspreide bossen.

BESCHRIJVING

Verlaat het marktplein van Sint-Lievens-Houtem en neem de Kloosterstraat. Bij de eerste gelegenheid, tegenover Sint-Michael, sla je linksaf in een weg met een slagboom. Je loopt tussen een school links en een rusthuis rechts. Op het einde kan je verder rechtdoor wandelen over een tegelpad. Het pad brengt je op de Diepestraat. Steek over en neem een tegelpad tussen de huizen. Je komt op de Kapellekouter en je volgt deze straat naar rechts. Na 150 meter, net na huis nummer 51, sla je linksaf in een weg tussen de huizen. Verderop wordt de weg een tegelpad. Bij een zijpad rechts ga je rechtdoor. Wat verder laat je een weg links liggen en je gaat rechtdoor over een weg met twee tegelsporen. Na een tijdje wordt het pad smal en loopt tussen afsluitingen. Na een bocht naar rechts verlaat je het tegelpad: waar het pad naar links draait ga jij rechtdoor, een graspad op. Het smalle pad volgt eerst achtertuinen en later de rand van een strook bos links. Bij een weide aan de linkerkant ga je rechtdoor en bij het einde van een volgende bosstrook ga je naar links, tot bij het Moeder Annakapelleken.

Voor het volgende gedeelte moet je goed opletten. Ga bij het kapelletje even naar rechts over de veldweg en kijk naar rechts: je moet aan de overkant van de akker geraken en je moet uitkomen tussen de akker en de boomgaard die je aan de overkant ziet. De weg werd hier door de boer omgeploegd en je moet dus zelf een manier vinden om aan de overkant van de akker te geraken zonder de gewassen te beschadigen. Waarschijnlijk loop je het best helemaal rond de akker. De afsluiting bij de boomgaard kan je gemakkelijk omzeilen aan de rechterkant. Aan de andere kant van de afsluiting vind je een aardeweg tussen akkers. Op het einde van de weg sla

je linksaf en je staat bij de Sint-Livinuskerk.

Sla hier linksaf in een oude trambaan, nu fietspad. Na 280 meter op het fietspad kom je bij de bosrand. Hier verlaat je de trambaan en je neemt aan de rechterkant een pad dat evenwijdig met de trambaan loopt. Blijf het stijgende pad volgen en laat onderweg een zijpad rechts liggen. Boven en net voor een akker sla je rechtsaf in een pad dat nog net in het bos loopt. Op een ander pad sla je linksaf. Je komt bij een soort open plek in het bos met mooie beuken. Rechts bij de bosrand heb je een mooi uitzicht op de kerk van Sint-Lievens-Houtem. Op deze open plek sla je linksaf. Een pad brengt je bij de bosrand. Buiten het bos werden recent enkele nieuwe huizen gebouwd. Loop uiterst links van de eigendommen langs de akker tot op de betonweg Ouden Heirweg. Volg de betonweg naar rechts tot op de N464.

Hier steek je voorzichtig over en je gaat rechtdoor in de Oudeheerweg. Voorbij de laatste huizen loop je verder rechtdoor over een prachtige veldweg met uitgestrekte vergezichten. Enkele honderden meters verder wordt de weg hol. Bij een brede

zijweg links ga je nog even rechtdoor maar je telt je passen: dertig meter voorbij de zijweg verlaat je de weg en je neemt een pad aan de rechterkant. Dit prachtige pad brengt je in het gehucht Kottem. Brasserie De Pikardijn biedt op zondagen een uitgelezen plaats voor een pauze, je komt hier later op de wandeling nog een keer langs. De wandeling vervolgt naar links door het gehucht en slaat bij de Mariagrot linksaf. De asfaltweg leidt langs De Boomgaard en wordt verder een veldweg. Deze veldweg stijgt en brengt je bij een kruispunt met veldkruis en kabouterbankje. Je hebt hier een zeer mooi uitzicht met, pal zuidwaarts, de kerk van het dorp Hillegem die de te volgen richting aangeeft. Je steekt het kruispunt over en je gaat in dezelfde richting verder, over een spoor over de akker. In sommige seizoenen loop je hier dwars door de maïs of andere gewassen. Het pad verbreedt en wordt een goede weg die langs het zgn. 'Molenhuisje' loopt. Hier stond vroeger een windmolen. Voorbij het molenhuisje kom je op een kruispunt. Steek de veldweg over en neem schuinrechts een smal graspad tussen afsluitingen. Dat pad brengt je in Hillegem. Steek een weg over, loop langs een bidkapelletje en neem een tegelpad langs de muur van de gemeenteschool. Bij het eind van dit pad sla je rechtsaf. Voor het vervolg van de wandeling hou je de kerk aan je linkerhand en je slaat dan rechtsaf in de Diepestraat. Je kan hier ook pauze nemen: rond de kerk vind je twee dorpscafé's.

De Diepestraat dus. Je laat twee zijwegen rechts en een weg links liggen. Na enkele honderden meters verlaat je de bebouwing en ga je rechtdoor in een veldweg. Verderop wordt dit een mooie holle weg. Op een splitsing met links twee banken sla je linksaf, een zandpad langs afsluitingen. Het pad loopt het bos in en je blijft het pad volgen. Uit het bos vervolg je rechtdoor langs een oude windmolen zonder wieken. De weg wordt een asfaltweg. De kerk van Oombergen is het volgende oriëntatiepunt.

De weg loopt naar de N46 maar enkele tientallen meters voor deze grote weg sla je rechtsaf in de Kerkendries. Net voor een bocht naar rechts verlaat je de Kerkendries en je gaat naar links, naar de kerk. Door een smeedijzeren hek loop je over het kerkhof en langs de kerkmuur. Bij de kerkdeur daal je de trappen af en je steekt de Oombergenstraat over. Je neemt een tegelpad tussen de huizen. Het pad leidt naar de Minnenbergstraat maar bij deze straat sla je scherp rechtsaf, de geasfalteerde Oude Trambaan op. Na 300 meter kom je op een kruispunt. Linksaf de Waterstraat en verder rechtsaf in de Astridstraat. In een bocht vertrekt links een veldweg, maar onze wandeling volgt de Astridstraat mee naar rechts. In de volgende bocht verlaat je nu wel de straat en je slaat linksaf in de Breemtweg. Deze leidt naar een bos. Je loopt het bos in via een zeer mooie weg. Op een splitsing rechtsaf, een graspad door het bos langs een afsluiting. Je komt uit bij een lieflijk O.L.-Vrouwkapelletje met zitbank.

Bij het kapelletje ga je even naar links maar onmiddellijk weer naar rechts, een mooie licht stijgende weg. Deze brengt je al snel in open land met vergezichten. Op een splitsing kies je de veldweg naar rechts. Deze weg loopt naar huizen maar je moet niet zover: bij het eind van de akker aan de rechterkant sla je rechtsaf in een grasweg. Wat verder ga je rechtdoor in een smal pad dat links van het grasland en langs de bosrand loopt. Het pad draait met een berm mee naar links en komt uit bij

een akker. Hier neem je de brede weg naar links. Deze weg slingert eerst nog wat door het bos en loopt dan door open land verder. Je blijft de kiezelweg volgen en je komt op asfalt tussen de huizen. Op het einde van deze Kachputtenstraat neem je de Astridstraat naar links. Wat verder, bij een pleintje met bushokje, naar rechts tot op de Oombergenstraat. Op deze brede rijweg ga je enkele meters naar rechts maar je steekt snel de weg over om de Kottemstraat te volgen, een kiezelweg.

Bij de eerste gelegenheid sla je linksaf in de richting van een boerderij. De weg brengt je langs de boerderijgebouwen. Voorbij de boerderij stijgt de weg zacht door bos. Bij de bosrand vervolg je rechtdoor tussen akkers en weiden. Je komt uit op asfalt maar je volgt hier niet de straat: je slaat hier rechtsaf in een veldweg langs de bosrand omzoomd met oude knotwilgen. De weg versmalt en stijgt naar het kruispunt met veldkruis waar je al eerder op deze wandeling was. Sla hier scherp linksaf en je volgt de veldweg die je eerder op deze wandeling al nam en die je naar Kottem leidt. Bij de huizen loop je verder over asfalt langs De Boomgaard. Bij de Mariagrot sla je rechtsaf en bij de ingang van De Pikardijn in de bocht van de weg neem je het kiezelpad rechts. Eerder op de wandeling stapte je ook al op dit pad. Maar opgelet: voor de terugweg verlaat je dit pad een tiental meter voorbij het einde van de betonplaten. Tegenover het toegangshek van De Boomgaard sla je linksaf in een smal graspad. Dit pad slingert door een verrukkelijke wildernis van planten en onkruid en leidt je dan het bos in. Als je net het bos in bent, volg je het pad dat naar links draait en verderop naar rechts. Prachtig is het hier, niet? Een zijpad links daalt af in de richting van een open veld maar jij wandelt verder zalig rechtdoor. Het pad eindigt aan de bosrand, bij het veld. Je slaat hier linksaf en je loopt het bos uit langs een jachttoren. Aan het einde van de grasweg kom je bij een bosrand, neem hier de aardeweg naar rechts.

De weg loopt tussen akkers en weiden. Voorbij een grote bocht naar links wandel je opnieuw langs een bosrand, dit keer is het bos aan je rechterhand. Nog voor de weg een beekje dwarst, verlaat je de aardeweg en je neemt rechts een bosweg. De weg stijgt door het bos. Boven bij de bosrand neem je het linkse pad dat verder langs de bosrand loopt. Je komt uit in de Beekstraat die je helemaal afwandelt. Op de drukke Diepestraat ga je naar links en wat verder vind je aan de linkerkant van de weg weer het tegelpad van bij de start van de wandeling.